

Meddelande 28.3.2022

Alla som arbetar inom utbildning och fostran bör medvetet implementera demokrati- och människorättsfostran i sitt arbete –

Goda modeller för demokrati- och människorättsfostran sammanställdes i form av berättelser

Projektet Det nuvarande läget för människorätts- och demokratifostran kartlade demokrati- och människorättsfostran som utförts i daghem, skolor och läroanstalter. Information samlades från fler än hundra projekt eller praxis, varav de flesta handlade om demokratifostran.

Genom informationssökningar på Internet och med hjälp av tips från olika aktörer hittades goda praxis som bearbetades till intervjuaserade berättelser. Sammanställningen omfattar exempel på projekt och verksamhet som utförts på finska, svenska och nordsamiska. Det söktes också efter goda exempel från döva och teckenspråkiga barns och ungdomars vardag, men sådana hittades inte.

Totalt sammanställdes 34 berättelser om projekt och goda praxis inom demokrati- och människorättsfostran. Berättelserna är publicerade på [Utbildningsstyrelsens webbsida](#) på finska, svenska och nordsamiska. På webbsidan finns även en presentation om temat på finskt teckenspråk.

En positiv slutsats som kan dras utifrån resultatet är att exemplen visade en förståelse för att demokrati- och människorättsfostran inte endast syftar till att öka barns och ungas kompetenser, utan målet är också att skapa utveckling, förändring och lärande i samhället, institutioner och sociala sammanhang.

I flera av de projekt som fokuserade på demokratifostran betonades alla barns och ungas påverkansmöjligheter, men också representativitet och interaktion med beslutsfattare lyftes fram. Flera av projektexemplen strävade till att åstadkomma förändring i den sociala omgivningen eller i samhället i stort.

I projekten som fokuserade på människorättsfostran betonades kunskapsutveckling, uppmärksammandet av människorättsfrämjande verksamhetskulturer i olika lärmiljöer, samt stärkandet av barns och ungdomars egenmakt genom implementering av mänskliga rättigheter. Exemplen var väl i linje med kriterierna i FN:s deklaration om människorättsfostran.

Det som identifierades som oroväckande var att verksamheten ofta var beroende av några enstaka motiverade pedagoger och nådde därmed inte alla barn och unga. Verksamheten är sårbar ifall demokrati, mänskliga rättigheter och rätten att bli hörd inte

integreras i organisationernas verksamhet på ett övergripande, långsiktigt och utvecklande sätt. Samtidigt bör man uppmärksamma värdet av aktiva och engagerade pedagogers arbete och reflektera hur deras arbete kan stödjas och befästas som en del av organisationernas verksamhet.

Projektet genomfördes som en del av [det nationella demokratiprogrammet](#) som koordineras av justitieministeriet, samt utbildnings- och kulturministeriets utvecklingsprogram [Utbildning för alla](#) och arbetet som utförs av [styrgruppen för utveckling av demokrati- och människorättsfostran](#).

Projektet har genomförts av: Ungdomsforskningssällskapet rf. med specialforskare, fil. dr. Anu Gretschel som projektets huvudansvariga expert. Samarbetspartner i projektet var Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians rf. och kompetenscentrumaktören Koordinaatti, som fungerar inom ramen av Uleåborgs utbildnings- och kulturtjänster. Projektets språk vid sidan om finska var teckenspråk, svenska och nordsamiska.

Information om projektet kan hittas på [webbsidan för Nätverket för ungdomsforskning](#) och #Demokrati2025, #Mänskligarättigheter, #Utbildningföralla.

Ytterligare information: Specialforskare, fil.dr. Anu Gretschel, Nätverket för ungdomsforskning. anu.gretschel@nuorisotutkimus.fi, tel. 040 516 9189.